

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. III. Signum externum, quod requiritur ad contractum Matrimonii,
non necessario est vox.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

CONCLUSIO III.

Signum externum, quod requiritur ad contractum Matrimonii, non necessario est vox.

90.
An signum
in contractu
Matr. neces-
sario debeat
esse vox.

Non sufficere consensum merè internum; sed insuper necessarium esse signum aliquod extrinsecum seu expressum, li- quidò constat ex dictis Concluf. 1. Porro dubitatur & controvertitur inter DD. an istud signum in contractu Matrimonii necessario debeat esse vox, an verò sufficiat nutus, vel aliud signum reale æquivalens; sufficiat, inquam, tam ad rationem contractus, quam Sacramenti; tam ad licitum, quam ad validum contractum seu Sacramentum; sive in his qui loqui valent, sive in illis, qui elingues sunt. Varii variè de hac re censuerunt, ut videre est apud Sanchez lib. 2. disp. 31. & Basil. Pont. l. 2. c. 7.

Sanchez,
Pontius.

91.
Non debet
esse ex iure
naturali.

Conclusio nostra, quæ communior est, intellecta tam de licito, quam de valido contractu & Sacramento, sive in his, qui loqui valent, sive in illis, qui elingues sunt, probatur; quia nullo iure potest ostendi necessitas signi vocalis. Nam in primis; certum est, jus naturale non magis postulare verba ad hunc contractum, quam ad quoslibet alios. Quæ enim sufficiens ratio disparitatis? Quippe idè tantum jus naturale requirit signum externum, ut consensus internus alteri parti possit innotescere; jam autem per nutus, & alia signa realia, æquè innotescit hic consensus, atque per verba propriè dicta.

Quare regulariter
utitur
verbis
in
contractibus.
D. Aug.

Interim regulariter, qui possunt uti verbis, eis utuntur tam in hoc, quam in aliis contractibus; quia illa magis ordinata sunt ad exprimendos actus internos intellectus & voluntatis, teste D. August. lib. de Doct. Christiana c. 3. ibi: *Verba enim prorsus inter homines obtinuerunt principatum significandi quæcumque animo concipiuntur, si ea prodere quisque velit. Et rationem post pauca subiungit: Nam & illa signa omnia, quorum genera breviter attingi, potui verbis enuntiare, verba verò illis signis nullo modo possum.*

92.
Potuisset
Ecclesia præ-
scribere cer-
ta verba in
hoc contra-
ctu pro his
qui loqui
possunt.

Quod atinet ad jus positivum, procul dubio istud potuisset præscribere certam formam verborum pro his, qui loqui possunt, sive ad validum, sive ad licitum contractum, prout præscribit certam formam verborum, sine qua stipulatio non valet, Infit. de Verb. oblig. in principio: *Verbis obligatio contrahitur ex interrogatione, & responsione, cum quid dari scribere nobis stipulamur... in hac re olim talia verba tradita fuerunt. Spondes? Spondeo. Promittis? Promitto. Fide promittis? Fide pro-*

mitto. Fide jubes? Fide jubeo. Dabis? Dabo. Facies? Faciam. Item l. 5. ff. de Verb. oblig. ibi: *Stipulatio autem est verborum conceptio, quibus is, qui interrogatur, daturum facturumve se, quod interrogatum est, responderit.*

Simili ergo modo potuisset Ecclesia præscribere certam formam verborum, contractui, & Sacramento Matrimonii adhibendam, saltem sub peccato, ab omnibus illis, qui possent eam commodè adhibere; immò etiam necessariam ad valorem; sicuti præscripsit alias condiciones, quæ ex jure naturæ non requiruntur. An autem præscripsisset, hoc est quod queritur, & non præscripsisset, videtur probari ex Conc. Florent. in Decret. Eugen. ibi: *Septimum est Sacramentum Matrimonii, quod est signum conjunctionis Christi & Ecclesie secundum Apostolum. Causa efficiens Matrimonii regulariter est mutus consensus per verba de presenti expressus.*

Ubi nota ly *Regulariter*; quod non additur in aliis Sacramentis, sed in eis Pontifex simpliciter requirit certam formam verborum, ut pater ex textu. Idem ergo hic fecisset, si talis forma foret absolute necessaria ad valorem Matrimonii. Dixit autem; *Regulariter per verba*; quia hic est communis modus contrahendi Matrimonium, & maximè conveniens, quando commodè possunt verba adhiberi.

Præterea: cap. *Tuæ fraternitati*, 25. de Sponf. Innoc. 3. interrogatus, an ex solis verbis, & ex quibus Matrimonium contrahatur. Respondit: *Quòd Matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri & mulieris consensum, sed necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam, verba consensum exprimentia de presenti. Nam surdi & muti possunt contrahere Matrimonium per consensum mutuum sine verbis. Ubi Gloss. verb. *Verba*. inquit: *Licit enim solo consensu contrahatur Matrimonium sine verbis, ut in mutis sup. eod. Cum apud statum in his, qui loqui possunt, non contrahatur sine verbis, per quæ exprimat consensus, quæ ad hoc inventa sunt, 22. q. 2. Is autem qui per aliquid aliud, puta ipso facto, per quod intelliguntur consentire, contraheretur Matrimonium; sicut dixit lex de fideicommissis, quòd nuda relinqui possit, dum tamen possit loqui. Cod. de Fideic. l. Et in ep. ff. de Leg. 3. Nutu. Hec Gloss. Ubi aperte docet nostram sententiam, scilicet sufficere nutum ad Matrimonium, etiam in his, qui loqui possunt. Unde & subiungit: *Si tamen parentes contrahant pro filiis presentibus, sufficit nutu eorum taciturnitas, 32. q. 2. Honorantur. ff. de Sponf. Sed ea quæ patris Et idem credo, ff. per alios contrahatur. Subsequenti annuli subarrhatione.***

Accedant sequentia jura. c. *Veniens* 2. c. *Is* de hiis qui fidem, & cap. *fin. de Sponfal.* in quibus discernitur, Iponfalia de futuro, subsecuturà copulâ,

pulā, transire in Matrimonium. Quod indubie intelligendum est, etiam in iis, qui loqui possunt. Neque refert; quod forte verba præcesserint in sponsalibus; quia & hæc non requiruntur ad valida aut licita sponsalia; ac aliunde illa verba non expriment consensum matrimoniale, de quibus verbis hic solum agitur.

Respondent Aliqui: illa jura & similia (quæ videri possunt apud Pontium supra numero octavo) solum probare, quod in casibus, à jure expressis, valeat Matrimonium sine verbis. Interim propter duo priora jura, id est, propter decretum Eug. & cap. *Tuæ Fratritatis*, dicunt, extra illos casus non valere. Et hanc sententiam dicit Pontius supra numero quarto, magnam habere probabilitatis speciem. Quippe cum Eug. dicat, causam efficientem Matrimonii, esse consensum expressum regulariter per verba, rectè exinde inferri videtur: ergo aliquando necessaria sunt verba; aliàs hoc Sacramentum neque regulariter constaret verbis, sed sine illis tempus posset perfici. Cum ergo Eug. non semper, sed regulariter verba postulaverit, & sic limitaverit eam universalem propositionem, quam initio dixit, scilicet Sacramenta perfici verbis ut formā, necesse est dicere, regulariter loquendo, id est, nisi in casibus à jure expressis, verba necessariò requiri pro forma Matrimonii.

Explico & urgeo magis: Si Eug. non diceret absolute, in Sacramento Pœnitentiæ formam esse verba, sed *Regulariter*; nullus assereret, in nullo casu esse necessaria verba, scilicet quando præsentis ministratur. Item; si in Sacramento Matrimonii non adhibuisset illam particulam, *Regulariter*; nullus diceret, non esse necessaria verba. Ergo cum solum indicaverit aliquos casus excipi, planum relinquit, in aliis necessaria esse: ita ut sententia Eug. huic æquivaleret: *Verba necessaria sunt in Matrimonio, sicut in aliis Sacramentis, nonnullis casibus exceptis, qui à jure exprimmuntur.* Ita Pontius sup. n. 4.

Quantum attinet ad cap. *Tuæ Fratritatis*, licet hoc asserat, posse esse Matrimonium sine verbis, ut in mutis: attamen de loquentibus inquit, verba esse necessaria quoad Ecclesiam. Quibus id tantum velle videtur, ex Ecclesiæ institutione esse necessaria verba in illis. Nomine autem verborum eo loco non possunt intelligi signa æquipollentia: agit enim de verbis, ut distinguuntur à signis: inquit enim, nec verba sine consensu sufficere, ut in pueris; neque consensum sine verbis inutilem, quia muti sine verbis contra-

hunt: in aliis autem ex Ecclesiæ constitutione esse necessaria, cum id optimè statuere potuerit Ecclesia. Ita arguit Pontius supra num. 3. pro illa sententia, quam adscribit Innoc. & Joan. Andræ in dict. cap. *Tuæ*.

Sed propterea non est recedendum à communi sententia; nam facilis est responsio, in primis ad decretum Eug. ly, *Regulariter*, non referri ad casus jure expressos vel non expressos; sed ad omnia Matrimonia, quæ secundum communem modum agendi hominum verbis contrahuntur, quamvis per accidens aliter contrahi possint, & subinde contrahantur. Igitur ex illo verbo colligi non potest, in aliquo saltem casu verba esse necessaria; sed solum colligitur vel verba, vel aliud signum æquivalens esse necessarium. Et idem dicendum esset, si in forma Pœnitentiæ dixisset Pontifex, eam regulariter per verba fieri debere; diceremus, inquam, non semper verba, neque semper nutus aut litteras, sed unum vel aliud esse necessarium. At quia in eo Sacramento absolute & sine limitatione dixit, verba esse formam; hinc nullā ratione, ut vidimus suo loco, sine periculo erroris affirmari potest, Absolutionem posse dari in scriptis; estd etiam absens absolvi potest; quod tamen falsum est, ut alibi ostendimus.

Sanè verosimile non est, quod si verba essent necessaria sive ad valorem contractus, sive ad valorem Sacramenti, saltem in aliquo casu, Pontifex id tacuisset, qui exactè in unoquoque Sacramento formam & materiam explicuit. Neque credibile est, Matrimonium aliter evectum esse ad rationem Sacramenti, nisi spectatum secundum id, quod in ratione contractus habet inter homines, ne multi in multis casibus frustrarentur effectu Sacramenti. Hæc satis circa decretum Eug.

Venio ad cap. *Tuæ Fratritatis*, ad quod responderetur primò, ly *Necessaria*, posse accipi pro ly *Utilia*, ut sensus sit, utile esse in ordine ad Ecclesiam, quod Matrimonium verbis contrahatur, quia sic facilius probatur contractum; argumen. l. 4. ff. de Fide instrument. sequentis tenoris: *In re hypothecæ nomine obligata, ad rem non pertinet, quibus sit verbis; sicut est & in his obligationibus, quæ consensu contrahuntur. Et idè & sine scriptura, si convenit, ut hypothecæ sit, & probari poterit, res obligata erit, de qua conveniunt. Fiunt enim de his scripturæ, ut, quod actum est, per eas facilius probari possit. Et sine his autem valet, quod actum est, si habeat probationem, sicut & nuptiæ sunt, licet testatio sine scriptis habita est.* Ergo consimiliter, quamvis per verba facilius probari possit Matrimonium, sine his ta-

C c men

98.
Resp. ad Decret. Eug.99.
Prima resp. ad d. cap. 25.

men valet quod actum est, si habeat probationem, sicuti habere potest.

100. Verùm (inquit Pontius supra numero undecimo) ut magis retineamus proprietatem vocis *Necessarium*, addamus duplex esse Matrimonium, aliud præsumptum, quod ex facto ipso præsumitur, & probatur, scilicet ex secuta copula vel cohabitatione aut traductione; cap. *Ad id*, cap. *Is qui fidem*, cap. *Per tuas*, & cap. *Ilud*, de Sponsal. & in hoc non est quod laboret Judex, ut aliam probationem requirat, cum sufficiat eam prædictis casibus ab ipso jure induci. At in Matrimonio vero, consensum legitimum verbis probandum esse, quæ prolata sint, & testes audierint. Itaque verba dixit necessaria esse ad probationem veri Matrimonii, non præsumpti. Ex eo autem, quòd ad probationem necessaria sint, colligitur suppleri posse, ut in mutis & absentibus, per æquipollentia. Ita Pontius.

101. Sanchez autem supra num. 5. potiùs adheret primæ responsioni, dicens: Consultus ibi Pontifex, an verba sint necessaria ad Matrimonium; Respondet, solum consensum legitimum requiri, & non intelligit de consensu interno, sed de consensu explicito verbis vel signis; quod manifestè probatur ex veris. *Nam & mutus*; ibi enim assignans rationem ad comprobandum, solum consensum satis esse, sic ait: *Nam & mutus sine verbis potest contrahere*; si enim non intellexisset, solum consensum, verbis vel signis explicum, sufficere, ille versiculus non benè corresponderet præcedentibus, nulliusque rei rationem redderet.

Nec obstat Pontificem addidisse, verba esse necessaria quoad Ecclesiam; quia non credendum est, statim Pontificem se correxisse, juxta l. *Non ad ea*. ff. de Condit. & demonst. eò vel maximè, quia non dixit, absolute esse necessaria verba; sed quoad Ecclesiam, hoc est, quoad faciliorem probationem in foro externo Ecclesiæ. Hæc ille.

102. Aliqui per verba in isto jure etiam intelligunt alia signa æquipollentia. Sed contra facit; quòd, ut supra insinuavimus, jus illud distinguat inter Matrimonium contractum per verba, & inter Matrimonium muti, quod tamen etiam debet fieri per alia signa æquipollentia.

Sanchez. Respondet Sanchez supra num. 6. negando illud discrimen statui; sed Pontifex, inquit, statuere voluit, non esse necessaria verba, idque probat, eò quòd muti absque verbis contrahere possint.

103. Deindè censent nonnulli apud Sanchez supra in principio: Pontificem eo cap. non

constituere novum jus, eò quòd privatæ Pontifici consultationi respondeat. Sed hæc solutio displicet Sanchio; veriùs enim est, inquit, Pontificem in responsione consultationi privatæ, legem generalem constituere, ut constat ex cap. 1. dist. 19. ex quo liquet, Epistolam Pontificis, aliquid dubium interpretantem, censendam esse decretalem; & docet Gloss. cap. *Ex tua*, verb. *Consultationi*, de Filiis Presbyterorum. Constat etiam ex l. fin. Cod. de Legibus. Ita Sanchez cum Aliis, quos citat.

Subscribo verba leg. fin. *Si Imperialis L. si C. Majestas causam cognitionaliter examinaverit, & partibus cominus constitutis, sententiam dixerit, omnes omnium Judices, qui sub nostro imperio sunt, sciant banc esse legem non solum illi cause, pro qua producta est, sed & omnibus similibus. Accedant verba Gloss. Cum respondetur consultationi, jus commune ostenditur per responsionem, arg. infra de Voto & voti redempt. Ex multa. Verba cap. 1. dist. 19. non refero; quia non clarè significant intentum, nam ibi non quæritur, an Epistolæ Pontificum, aliquid dubium interpretantes, censendæ sint decretales, sed utrum decretales Epistolæ vim auctoritatis habeant, cum in corpore Canonum non inveniuntur; & resolvitur pars affirmans.*

Ex his facile erit explicare alia jura, quæ nobis objiciuntur. Atque in primis cap. *Licet*, 3. de Sponsa duorum, ibi: *Si inter virum & mulierem legitimum consensum interveniat de presentis, ita quidem, quòd unus alterum in suo mutuo consensu, verbis consuetis expresso recipiat, utroque dicente: Ego accipio te in meam: & ego accipio te in meum: Sive sit juramentum interpositum, sive non: non licet mulieri alii nubere.* Ergo si non receperit unus alterum verbis illis consuetis, licet mulieri alii nubere; ergo non valet Matrimonium sine verbis.

Respondeo; Pontifex Alexand. III. ibi solum decernit, sponsalia de præsentis, si ve Matrimonium legitime contractum, non dissolvi per sequens Matrimonium, etiam consummatum: nam sequitur: *Et si nupserit, etiam si carnalis copula sit secuta, ab eo separari debet, & ut ad primum redeat Ecclesiasticæ districtione compelli.* Facit autem mentionem verborum, quia illis regulariter contrahitur Matrimonium; non autem, quasi jure constitutum sit illa adhiberi. Et maximè illa verba: *Ego accipio te & c.* cum certum sit apud Omnes, sine illis, cum aliis æquipollentibus, Matrimonium valere; ergo etiam sine ullis verbis, cum aliis signis æquipollentibus.

Hinc Pontifex addidit *ly Consuetis*, ut significaret, se non determinare ista verba pro

pro forma necessaria; sed pro forma ordinaria, & indubiè sufficiente ad validum Matrimonium; an autem sine ullis verbis possit Matrimonium validè contrahi, cum aliis signis æquivalentibus, ibi non quærebatur, & ideo nihil circa hoc ibi determinatur.

106. Similiter responderetur ad cap. 1. eod. tit. ibi: *Fides autem consensus est, quando eius non constringit manum, corde tamen & ore consentit ducere, & mutuo se concedunt unus alii, & mutuo se suscipiunt.* Ubi solum dægernitur, verba sufficere, sine datione seu constrictione manûs; nullo autem pacto significatur, consensum oris esse necessarium.

107. Objicitur præterea cap. Consultationi, 28. de Sponsal. ibi: *Sanè illis, quæ benedictione accepta, mox à sponsis aufugiunt ante carnâ copulam subsecutam, asserentes, se nunquam in illos veraciter consensisse, sed metu illo compulsus, verba protulisse consensus, &c.*

Respondetur: hic, & alibi, vel verba accipiuntur pro quolibet signo externo, sufficienter expressivo consensus interni; aut certè Pontifices narrant, quod factum fuit, & exemplificativè dumtaxat loquuntur, non verò jus constituunt.

108. Si denique aliquis nobis objiciat Matrimonium spirituale, v. g. electionem Episcopii, in qua requiruntur verba, cap. *Cum inter Canones*, 21. & cap. *Quia propter*, 42. de Electione. & alibi. Respondetur: in positivo non esse argumentandum à simili, vel à pari, nisi ad evitandum aliquod inconueniens seu absurdum. Adde; quòd professio Religiosa etiam vocetur conjugium spirituale, & tamen sine verbis, solis nutibus, aut aliis signis fieri potest; arg. cap. 4. de Regular. *Vidua si spontè velum conversionis, quamvis non sacrum, sibi imposuerit, & in Ecclesia inter velatas oblationem Deo obtulerit, velit nolit, sanctimonie habitum ulterius debet habere: licet Sacramento firmare velit, eo tenore velamen sibi imposuisse, ut deponere possit.*

109. Quæ cum ita sint, persisto in Conclus. & dico: verba formalia seu propriè dicta non esse necessaria neque ad validum, neque ad licitum Matrimonium, siue in ratione contractûs, siue in ratione Sacramenti, nequidem in illis, qui commodè loqui possent, si vellet; adèd, ut, per se loquendo, non peccent, ne quidem venialiter, tamen si sine verbis contrahant; quia ubi non est lex, nec prævaricatio, teste Apostolo Rom. 4. v. 15. Omne autem peccatum propriè dictum, est, prævaricatio legis, juxta illud D. Ambr. lib. de Parad. c. 8. *Non confisteret peccatum, si in eodictio non fuisset.*

Dixi: *Per se loquendo*; quia per accidens, ut si ex eo, quòd non adhiberent verba, redderetur dubius contractus Matrimonii, undè scandala litelque oriri possent, foret non solum peccatum veniale, sed etiam mortale. Immo Sanchez supra num. 10. faceret simpliciter, culpam esse venialem, non exprimere verbis, sed solis signis consensum, nisi iusta causa excusaret; quia inquit, à recta ratione alienum est, in hoc gravissimo contractu non exprimere consensum commodiori modo possibili; verba autem melius & clariùs, quàm alia signa consensum exprimunt. Undè non negat Sanchez omnem legem seu quodcumque præceptum, sed tantum præceptum Ecclesiæ; sic enim incipit ille numerus: *Mihi tamen multò verius est, nullum esse de hoc Ecclesiæ præceptum, quia textu citati id non probant; solum enim narrant factum, & exemplificativè loquuntur.*

Quòd & ego suppono ex dictis; & quia nolo multiplicare peccata, etiam tantum venialia, sine solido fundamento; dico, nullum esse peccatum, nequidem veniale, contrahere sine verbis, quando aliundè contractus omninò est certò validus, ita ut nullum sit omninò periculum vel levisimi scandali, aut alterius incommodi; est enim recta ratio dicitur, conveniens esse, ut contrahatur verbis, quando id commodè fieri potest; equidem contrarium esse alienum à recta ratione, id est oppositum rectæ rationi, hic & nunc obliganti, non satis video.

Sanè quamplurima sunt, quæ secundum rectam rationem convenientius fierent hoc vel illo modo, quæ tamen propterèa non sunt peccata, nequidem venialia, etiam si tali modo non fiant; v. g. etiam convenientius foret, ut sponsalia contraherentur verbis propriè dictis, quia per ipsa consensus melius exprimitur, quis tamen propterèa dixerit, si alio modo fiat, esse peccatum veniale?

Fateor, non est contractus gravissimus; sed tamen satis gravis est; ut recta ratio dicitur, planè conveniens esse, ut commodiori modo fiat. Nonnè etiam contractus, quo quis vendit se in perpetuum servum, aut renuntiat omnibus bonis tam præsentibus, quàm futuris, gravissimus est? Num ideo erit peccatum veniale sine verbis per alia signa æquivalentia eum celebrare? Immo convenientius posset videri, si celebraretur scripto, quia littera scripta manet, & sic melius per scriptum potest probari, casu quo pars vellet à contractu inuito resilire.

Itaque nisi afferatur aliud jus positivum Ecclesiæ, quòd in contractu Matrimonii

110. Per accidens potest esse peccatum mortale. Sanchez

111. Per se loquendo nullum videtur esse peccatum

112. Sicut non est peccatum sine verbis celebrare venditionem & similes contractus

præcipiat verba formalia & propriè dicta, nullum mihi apparet, per se loquendo, peccatum veniale, absque illis contrahere. Ut autem aliquid tale jus esset (quod non) solum erit peccatum veniale aliter contrahere, quia res est levis.

113. Dices: videtur aliquid tale jus reperiri in Conc. Trident. Sess. 24. de Reform. Matr. c. 1. ibi: *Si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in facie Ecclesie procedatur; ubi Parochus viro & muliere interrogatus, & eorum mutuo consensu intellecto, &c.*

Diluitur. Respondeo: interrogatio ista non dicitur debere fieri verbis; nam & Parochus mutus possit assistere, saltem validè. Deindè; estd Parochus verbis deberet interrogare, ubi dicitur, quodd vir & mulier verbis debeant respondere? *Eorum* (inquit Conc.) *mutuo consensu intellecto*; potest autem mutuum consensum intelligere, tamen non exprimat verbis. Igitur nec ex Conc. Trident. probatur necessitas aliqua verborum, & per consequens non probatur omisso verborum peccatum; ergo ex nullo jure positivo-Ecclesie. Sed neque ex jure naturali, eo salvo, ut alia signa non relinquunt contractum dubium. Quod etiam bene norandum est in ipsis verbis, ut videlicet talia sint, quæ absque aliqua obscuritate aut dubitatione, expriment consensum mutuum de præsentia; alioquin etiam graviter possit peccari, propter scandala & lites, quæ exinde solent oriri.

Si autem à me quaeritur, quæ sint verba certa, & quæ dubia? Respondeo citius:

CONCLUSIO IV.

Formæ verborum, quibus certò contrahitur Matrimonium, sunt hæc & similes: *Te accipio in meam:*

Ex nunc teneo te pro uxore: Ab hoc tempore servabo tibi fidem ut uxori.

Idem est, si viro dicenti: *Accipio te in meam*, ipsa respondeat; *Placet*, aut, *Consentio*. Dubia forma est: *Volo te habere in uxorem*. Item:

Habebo te in uxorem: Providebo tibi ut uxori, si non addatur: *Ex nunc*.

114. Prima forma habetur cap. penul de Sponsal. in principio: *Si inter virum & mulierem legitimus consensus interveniat de præsentia, ita quod unus alterum mutuo consensu, verbis consuetis expresso, recipiat, utroque dicen-*

te: *Ego te in meam accipio. Et: Ego te accipio in meum.*

Secundam formam, & tertiam, habes cap. 9. eod. tit. in principio: *Ex parte C. mulieris nobis inimatam est, quod Andreas juramentum præstitit, quod eam ab eo tempore pro conjugio teneret, & ei sicut uxori suæ fidem servaret. Ipsa quoque eidem Andree juravit, se illum pro marito habituram & fidem ei tamquam viro proprio servaturam.*

Quarta forma deducitur ex prima; nam qui consentit alteri, ut accipiat in uxorem, implicite consentit eum accipere in virum, & eum in virum accipit, cum non possit esse uxor, nisi alter sit ejus vir. De his ergo formis non est relictus dubitandi locus; quia manifestè significant consensum de præsentia.

Utique & sequentes: *Teneo, vel, habeo te pro uxore, Ex nunc providebo tibi ut uxori; Volo te in uxorem*, nisi aliqua particula addatur, quæ suspendat executionem in futurum: v. g. si dicat: *Accipio te in crastinum; Volo te, aut, teneo te in crastinum*. Sicut enim fieri potest per adjunctam particulam, ut verbum futurum temporis significet consensum de præsentia, ut hic: *Ex nunc providebo tibi ut uxori*; sic etiam per adjunctam particulam fieri potest, ut verbum præsentis temporis solum significet consensum de futuro, qui non sufficit ad Matrimonium, ut constat ex supra dictis; sed tantum ad sponsalia, quæ sunt promissio futuri Matrimonii.

Diligenter ergo attendendum est, an verba, quibus consensus exprimitur, sive per se ipsa, sive ex aliis circumstantiis, significant consensum de præsentia; an verò solum pro tempore futuro; ut fieri possit, quando constituant Matrimonium, quando autem solum sponsalia. Et hinc dubitatur de his formis: *Habebo te pro uxore; Providebo tibi ut uxori*, & similibus, sic solitariè prolatis, an constituant Matrimonium, an verò solum sponsalia; quia dubitatur, an significant consensum de præsentia, an verò solum consensum de futuro.

Equidem significare consensum de præsentia, existimat Pontius l. 2. c. 9. n. 4. & probat primò; quia in cap. *Si quis divinis*, 30. q. 5. valere dicitur Matrimonium ejus, qui juravit, se habiturum in uxorem. Hæc sunt verba textus: *Si quis, divinis talis Scripturis, juraverit mulieri, legitimam se eam uxorem habiturum, vel si in oratorio tale sacramentum dederit, sit illa legitima uxor; quamvis nulla dicitur scriptura alia interposita sit.* Quem textum descripsit Gratianus ex Novella Constit. 74. c. 5.

Nec verò ejus vim excludit Tho. Sanchez, secutus Gutierrez & Alios, cum inquit, (lib. 1. disp. 18. n. 2.) non esse de-